

تاریخ دریافت مقاله: ۸۷ / ۱ / ۲۰
تاریخ پذیرش نهایی: ۸۷ / ۶ / ۲۰

ناهید پاکزاد^۱

شناسایی نقوش جوراب‌ها و دستکش‌های سنتی مازندران

چکیده

استان مازندران دارای ده‌ها نگاره و نقش ارزشمند است که در دست‌بافته‌های سنتی این منطقه، به‌خصوص در جوراب‌ها و به شکل محدودتر در دستکش‌ها دیده می‌شود. برای شناسایی و بررسی هویت تصویری نقوش سنتی مازندران در طی یک تحقیق میدانی یک ساله در بیش از ۶۰ روستای استان مازندران از شرق تا غرب نمونه‌های زیادی جمع‌آوری گردید. اطلاعات مورد نیاز با بررسی نقوش در اصل دست‌بافته و نیز مصاحبه با زنان سالخورده به دست آمده است. تجزیه و تحلیل و مقایسه نمونه‌ها بیش از ۷۰ نقش قدیمی در جوراب‌ها و دستکش‌های سنتی را آشکار کرده است. مهمترین یافته‌ها درباره این نقوش عبارتند از: ۱- بسیاری از نگاره‌ها از نقوش فرش و گلیم برگرفته شده است. ۲- نگاره‌ها شامل نقوش جانوری، گیاهی، نقوش هندسی و خطوط نوشتنی است. ۳- بارزترین مناطق از نظر کثرت و تنوع در نقوش منطقه لفور در سوادکوه و بلده در نور است. ۴- تعدادی از نقوش مانند نقوش چپری و کج گل با نقوش دست‌بافته‌های سایر مناطق ایران شباهت بسیار دارند؛ بعضی از آنها مانند نگاره مرغ و درخت از جمله نگاره‌های اصیل ایران باستان به‌شمار می‌رود و تعدادی از نقوش مانند بازبازک، و میچکا رج، بومی به نظر می‌رسد. ریشه‌یابی و بررسی هویت تصویری این نگاره‌ها می‌تواند بر اساس آداب و سنن بومی، بن‌نگاره‌های اصیل ایران باستان، مهاجرت‌ها و تبادلات فرهنگی و تاریخ کهن مازندران صورت گیرد.

واژه‌های کلیدی: دست‌بافته‌ها، نقوش و نگاره‌ها، جوراب‌ها و دستکش‌های سنتی، مازندران

۱. کارشناس ارشد گرافیک، مدرس آموزشکده فنی و حرفه‌ای دختران بابل، شهر بابل، استان مازندران
Email: nahidpakzad@yahoo.com